Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй орган

1940 оной мартын 29
пятница
№ 73 (3074)

Сэн 10 мунгэ.

Мүнөөдэр, Улан-Үдэдэ, БМАССР-эй нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй республиканска совещани нээгдэхэнь.

ХЭЛСЭХЭ ЗҮЙЛНҮҮДЭНЬ:

1. 1940 оной I кварталда арадай ажахын планай дүүргэлтын дүнгүүд ба 1940 ондо нютагуудахи Соведүүдэй зорилгонууд.

2. Республикын колхозуудахи культурно-байра байдалай байгуулалта тухай.

КОЛХОЗНО МАССЫН ҮҮСХЭЛЫЕ БОЛЬШЕВИСТСКЭЭР ТОЛГОЙЛОЕ!

Советскэ засагай жэлнүүдтэ, илангаа Сталинска табанжэлнүүдэй туршо соо, большевистскэ партиин хүтэлбэреэр Бурят-Монголой колхозно таряашадай ажабайдалань үндэһөөрөө хубилаа. Урдань, Бурят-Монголой бухы хүнэзоной ниитэ 3-4 процентэнь бэшэгмэдэхэ байгаа һаа, мүнөө 98,5 процентэнь бэшэг мэдэхэ болоо. Хэдэн зуугаад эхин һургуулинууд, хэдэн арбаад дунда ба дээдэ һургуулинууд, научно-шэнжэлэлгын учреждени нүүд, театрнууд клубууд байгуулагдаа. Тус факт болбол культурна революциин урагшаа хүсэтэ алхам хэһыень харуулна. Колхозно массын культурна эрилтэнүүдынь тон ехээр ургаа.

„Арадай культурна хүгжэлтын талаар харахада, отчетно үе болбол өөрөөл культурна революциин үе байгаа. СССР-эй национальностьнуудай хэлэнүүд дээрэ бүгэдэниитын уялгата эхин түрүүшын һуралсалые ажабайдалдань нэбтэрүүлгэ, бухы шатануудай һургуулинуудай ба һурагшадай тоогой ургалта... — арадай культурна дэбжэлтын иимэ картина иимэ байна" (СТАЛИН).

Энээнтэй хамта, ажалша массын активность ба энтузиазм угаа хүсэтэйгөөр ургана. Баргажанай аймагай, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой колхозниигуудай инициативаар, колхозно центрнүүдые культурна болбосон болгохын түлөө хүдэлөөн бухы республика дотор дэлгэрээ. Энэ гайхамшаг үүсхэл хадаа нютагуудахи ажалшадай депутадуудай Соведүүдээр дэмжэгдэн, толгойлогдоно. Хэдэн районно газетэнүүд колхозно таряашадай үүсхэлые дэлгэрүүлгэдэ оломжигон колхозниигуудые элсүүлжэ байна. Партиин Зэдын айкомой ба аймагай Советэй гүйсэдкомой орган — „Стахановец" газета хадаа тус хүдэлөөндэ оролсоһон. Зэдын аймагай, Доодо-Бургалтайн сельсоведэй, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой колхозниигуудай бэшэгые өөрынгөө хуудаһануудта толилоо. Тэдэнэр хадаа бэшэг соогоо иигэжэ хэлэнэ: „Манай колхозниигууд шанга шадалтай ба культурна ажабайдалтай болоо. Манай колхоз дотор 20 гаран велосипедүүд, 100 шахуу оёдолой машинанууд бии, колхозник бүхэнэйдэ самовар, түмэр кровать, ханын сахя гэрэл г. м. үнэтэ зөөринүүдые харахат.

Баргажанай аймагай, Карл Марксайхидай хандалгые зүбшэн хэлсээд, бидэнэр, колхозниигууд ба колхозницанууд болбол колхозниигуудайгаа культурна байра байдалай условинуудые дээшэлүүлхын түлөө тэмэсэхые уряалһан үүсхэлыень бүрин хүсэд дэмжэнэбди...“

„Закаменская правда", Хоринш „Улаан туг", Мухар-Шэбэрэй „За большевистские темпы" газетэнүүд хадаа колхозно центрнүүдые культурна болбосон болгохын түлөө хүдэлөөндэ эхэнэрнүүдые, олониитэ колхозниигуудые элсүүлжэ шадаа. Мухар-Шэбэрэй аймагай, һургуулинуудай эмэгтэй багшанар тон һайн инициатива гаргаба. Тэдэнэр болбол „Советскэ деревниин саашадахи культурна дэбжэлтын түлөө" тэмэсыхые уряалжа, аймагайгаа эмэгтэй хүдэлмэришэд, колхозницанууд ба гэрэй эзэдтэ хандаһан байна. Тэрэнэй соогоо бэшэнэ: „Колхозниигуудай дунда массово-ойлгуулгын хүдэлмэреэр 200 хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ; сэбэр, арюун ба культурна байлгые туйлаха. Колхозник бүхэнэй гэрэй дэргэдэ 15 һаа үсөөн бэшэ модонуудтай сад эмхидхэхэ".

Зүгөөр, зарим нютагуудта колхозно центрнүүдые культурна болбосон болгохын түлөө хүдэлмэриие жэжэ зүйлнүүдтэ тооложо, гэр сагаадаха, гаазагуурхна сэбэрлэхэ гэхэ зэргын хэмжээнүүдээр хизаарлана. Энэ хадаа тон буруу. Массаар үүсхэгдэһэн тус гайхамшаг хүдэлөөнэй удхань хадаа колхозно центрнүүдые инженерно-болбосон болголгодо, колхозниигуудай гэрнүүдые зүбөөр ба гоё һайханаар табилгада, культурна газарнуудые — клубууд, улаан булангууд, баанинууд, парикмахерсканууд, салуунууд г. м. байгуулгада байна.

Зарим колхозууд болбол бухы колхозниигуудайгаа гэр байшангуудые центртээ асаржа табиһаншье һаа, природын ба нютагай онсо условинуудые хараадаа абаагүй. Жэшээлхэдэ, Иволгын районой, Иволгын сельсоведэй, „Социализм" колхозой центральна буусые хараад үзэе. Тус артель болбол гэрнүүдээ ямаршье системэгүйгөөр табижархёо. Гадна, мала-малайнь фермэнүүд хадаа колхозно центр соогоо, гол үлеэдэг һалхинайнь дээд тээ баригдаһан байна. Тиимэһээ, багаханшье һэбшээнэй болохолоор, малайнь байрануудһаа үнхэй үнэр анхилжа байдаг.

Партийна, советскэ ба газартаряалангай органууд болбол колхозно центрнүүдые культурна болбосон болгохын түлөө хүдэлөөнөө толгойлходоо, колхозууд хадаа эдэ хэмжээнбүүлгануудые бухы эрилтэнүүдтэ хүсэд харюусахаар бэелүүлхыень туйлаха ёһотой. Аймагай газартаряалангай таһагууд, республикын Наркомземэй барилгын таһаг болбол бухы колхозуудые колхозно болбосон центрэй план-схемээр хангахань шухала.

Бухы дэлхэйн пролетаринарай һайндэр — Майн 1-нэй ойротохо тудам, ажалша массын үйлэдбэриин энтузиазм ба политическэ активность ургана. Зорилго юуб гэхэдэ, энэ энтузиазм ба активностиие хабарай тарилгын хүдэлмэринүүдтэ, деревнидэ культурна болбосоролые улам бадаруулхын түлөө хүдэлөөндэ шэглүүлхэ ба колхозно таряашадай үүсхэлые улам бүри ургэдхэлгэдэ ба дэлгэрүүлгэдэ байна.

Мүнөөдэр, нютагуудахи Соведүүдэй Гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй республиканска совещани нээгдэхэнь. Эндэ, хүдөө нютагуудые хүсэд культурна болбосон болголго тухай асуудалые, ажахын жэлэй дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ. Совещанида хабаадагшад болбол деревнинүүдэхи культурна байгуулалтын амжалтанууд ба дутуунуудыень эрид элирүүлэн, саашадахи зорилгонуудые тодорхойлхо байна.

Олониитэ ажалшадай үүсхэлые дэмжэлгэ, ургэдхэлгэ ба толгойлолго, культурна хүдэлмэриие ажахын ба политическэ зорилгонуудтай зүбөөр холбоондуулан ябуулга — нютагуудахи партийна, советскэ, комсомольско организацинуудай хүндэтэ хэрэг!

Фрунзын нэрэмжэтэ, Улаан Армиин Центральна байшанда (Москва) улаанармейскэ художнигуудай ба РККА-гэй начальнигуудай составай эхэнэрнүүдэй Бүхэармейскэ выставка нээгдэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. В. Сталинай портрет. Улаанармеец нүх. Ноздренкин (Ленинградска военнэ округ) картина.

(ТАСС-ын фото-клише).

НАРКОМИНДЕЛДЭ

Мартын 19-дэ, Москвадахи, француузскэ хэрэгүүдтэ найдалгата г. Найяр болбол, СССР ба Финляндиин хоорондо мирнэ договор баталһан тушаа нүхэр Сталинай нэрэдэ Москва тээшэ эльгээхээр телеграфта үгтэһэн ба Париждахи советскэ полпред нүхэр Сурицай гараа табиһан телеграммые Франциин дотоодын политическэ ажабайдалда хамааралсалга болоно гэжэ француузскэ правительство тоолоно гэжэ, гадаада хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр Молотовто мэдээсэбэ. Гэхэтэй хамта, г. Найярай мэдээсэһэнэй ёһоор, француузскэ правительство болбол полпредэй гартабилгатай телеграмма соо хэлэгдэһэн тусгаар найруулгые француузскэ правительство тушаа корректнобэшэ гэжэ тоолоно. Дээрэ хэлэгдэгшэ найруулгань доро харуулагдаһан цитата соо хара үгэнүүдээр бэшэгдэнэ, гэбэл: «Европын зүүн-хойто буланда дайнай аюулые һүжэрөөхэ гэһэн дайнай англо-француузскэ үүсхэгшэдэй планууд хадаа советскэ правительствын ба манай баатар Улаан Армиин сэсэ мэргэнэй ашаар, дахин хосорон һалаба», мүн тэрэшэлэн, „Советскэ Союз хадаа дабагдашагүй бата хэрэм мүн байһаар байна, бухы дэлхэйн ажалшадай ба социализмын дайсадай хара муухай һэдэлгэнүүд хадаа хожомоо энэ хэрэмые мүргэн бутасохигдохо". Гээд, энэ телеграммые цензурай табиашьегүй һаань, француузскэ правительство болбол, энээнһээ хойшодоо Суриц хадаа „персона грата" гэжэ француузскэ правительствоор тоологдохогүй байна гэжэ мэдүүлһэн ба нүхэр Сурицые советскэ правительствын гэдэргэнь бусаахыень дурадхан мэдүүлһэн байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, гадаада хэрэгүүдэй Наркомые ороложо нүхэр Лозовский болбол мартын 26-най үдэр Советскэ правительствын харюу г. Найярта барюулба:

„1. СССР-эй правительство болбол, Москва эльгээхын тулада г. Сурицаар гартабигдаһан телеграммын удхын үндэһөөр, советскэ полпред г. Сурицые „персона грата" гэжэ француузскэ правительствын тоолохоо болихо үндэһыень олоногүй, тэрэ телеграмма соо француузскэ правительство тухай юушье хэлэгдээгүй.

2. Этитэй найдабари тухай формальна асуудалые Суриц тушаа француузскэ правительствын табяад байгаа хадань, СССР-эй правительство болбол г. Суриц хадаа Франциядахи советскэ полпредэй уялгаһаа сүлөөлэгдэхэнь гэжэ мэдээсэнэ".

Украинска ССР ба Белорусска ССР-эй баруун областьнуудай һунгуулиин округуудһаа СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтанууд тухайда уридшалан абтаһан мэдээнүүд

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгуулиин окружной комиссинуудһаа СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретариадта ороһон мэдээнүүдэй ёһоор, 1940 оной мартын 24-дэ Украинска ССР-эй ба Белорусска ССР-эй баруун областьнуудта, Союзай Соведтэ һунгаха һунгуулиин бухы 43 округуудта ба Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин бухы 12 округуудта һунгалтанууд болоһон байна.

һунгалтанууд болбол үглөөнэй 6 часта, Украиин ба Белоруссиин баруун областьнуудай бухы городууд, селонууд ба поселогуудта эхилһэн ба мартын 24-эй үдэрэй 4-5 час хүртэр һунгагшадай олонхинь голосоваһан байгаа. Мартын 24-эй һүниин 12 часта голосовалга дүүрээ.

һунгуулиин окружной комиссинуудаар уридшалан абтаһан мэдээнүүдэй ёһоор, Украинска ССР-эй баруун областьнуудахи ба Белорусска ССР-эй баруун областьнуудахи һунгалтануудта һунгагшадай ниитэ тоогой 96 гаран процентнь хабаадаһан байна."

Украинска ССР-эй ба Белорусска ССР-эй баруун областьнуудай һунгуулиин бухы округуудһаа СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудта, коммунистнууд ба партийнабэшэнүүдэй блогой бухы кандидадууд һунгагдаа.

һунгагдаһан тухай үнэмшэлгые депутадууд абаба

Львов, мартын 26. (ТАСС). Мүнөөдэр, 579 ба 580-дахи һунгуулиин окружной комиссинууд болбол СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар һунгагдаһан тухай үнэмшэлгые писательница Ванда Василевская ба академик Студинский гэгшэдтэ барюулба.

Үнэмшэлгые абахадаа, депутат Студинский мэдүүлбэ: „Гүрэнэй деятель болохо хүм гэжэ урдань ороёдоошье һанадаггүй бэлэйб. Украинец байһан ушарһаа, панска Польшодо намайе дарладаг ба мүрдэдэг байгаа. Арадай үнэн туһамаршан ба социалистическа эхэ орондоо, коммунистическа партида ба агууехэ Сталинда эсэстээ хүртэр преданна байхые найдуулнаб".

Мүнөөдэр, УССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар һунгагдаһан тухай үнэмшэлгые таряашан Рыхна ба эхэнэр багша Флякевич гэгшэд абаһан байна.

УЯЛГАНУУДАА БЭЕЛҮҮЛХЭ БҮХЫ АРГАНУУДТАЙБДИ

Бичура, март 27. (Манай спецкорроор). Үсэгалдар, Загаанай сомоной, „КИМ" колхоздо колхозниигуудай хамтын суглаан болоо. Хүдөө нютагуудые хүсэд культурна болбосон болгохо тухайда Баргажанай аймагай, Карл Марксай нэрэмжэтэ колхозой колхозниигуудай хандалгые зүбшэн хэлсэжэ, халуунаар дэмжэһэн ба республиканска хүдэлөөндэ оролсоһон байна. Тэрэ суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн, колхозник Санжеев, сельсоведэй түрүүлэгшэ ордентэ Гомбоев, колхозой парторг Будаев, колхозой түрүүлэгшэ Тогошеев, ВКП(б)-эйн Райкомой секретарь Багадаев гэгшэд бухы колхозниигуудай ажабайдалые бүри культурна, шангашадалтай болгохо хэрэгтэ энэ хүдэлөөнэй угаа ехэ удхашанартай байһыень тэмдэглэхэ зуураа, колхозно центрэ культурна болбосон болголгодохи амжалтанууд ба дутуунуудаа элирүүлһэн байна. Загаан нютаг (тэрэнэй тоодо „КИМ" колхоз) культурна талаараа ехээр хубилаа. Хүсэдбэшэ дунда һургуули, больница, сельмаг, клуб байгуулагдаа. Колхозниигуудай дундаһаа хүдөөгэй гайхамшаг интеллигенци ургаа. Колхозонь һууришаһан байдалтай, колхозно нэгэ центртэй боложо байна.

Гэхэтэй хамта, нютагаа хүсэд культурна болголгодо ехэнүүд дутагдалнууд бии гэжэ, тус суглаан тэмдэглэбэ. Тэрэ дутуунуудые бүрин усадхажа, колхозоо хүсэд культурна болгохын зорилгоор, тус колхоз иимэнүүд уялгануудые абаба: „Колхозой центральна бууса дээрэ 200 хүнэй һууритай клуб, баня, типовой кузница, пожарна сарай, партийна ба комсомольско комитедүүдэй байшан, 40 моридто типовой конюшни, 120 тонна таряанай зернохранилище, 500 хурьгадта овчарник бариха; электростанци, 10 койкотой хүүгэдэй ясли, хата-лаборатори байгуулха; 60 бүлэ колхозниигуудай гэр байшангуудые радифицироваха; колхозой правлениин байшангые, 20 бүлэ колхозниигуудай гэр байшангуудые заһаха; колхозой бригаданууд ба фермэнүүд дээрэ 3 улаан булангуудые эмхидхэхэ; модо хюреэдэдэг рама тогтоохо; колхозой центр дээрэ хоёр худаг малтаалгые дүүргэхэ: колхозой улицануудта модонуудые тариха. Эдэ бүгэдэ уялгануудые бэелүүлхын хэрэгтэ бухы условинууд ба аргаанууд бидэндэ бии. Тэдэниие зүбөөр лэ хэрэглэхэ хэхэгтэй".

Тус колхозой колхозниигууд болбол бухы нютагуудаа хүсэд культурна болбосон болгохын тула республиканска хүдэлөөндэ ургэнөөр оролсохыень бухы Бичурай аймагай колхозууд, сельсоведүүдтэ бэшэгээр хандаба. Тэрэнь районно газетэдэ толилогдохо байна.

О. Цыбиков.

5 РАЙОНУУДТА ПАР БОРНОЙЛГО ЭХИЛЭЭ

Манай республика соо хабарэй наран ягаажа, дулаан болоһоор хори гаран хоног үнгэржэ байна. Хабарай урин дулаан боложо шиидээ. Саһан сүмэ хайлажа ба газарай хүрэһэн гэдэжэ байна...

Табан районуудта хабар эунай ба намарай парнуудые, тарилгын урда тээхи түүбэрилэн борнойлго эхилээ. Селенгын аймагай, Тамчын сомоной, Молотовай нэрэмжэтэ колхоз 7 гектар пар борнойлбо. Түрүү Тельманай (Жаргаланта), Кировэй нэрэмжэтэ (Доодо-Бухэн) ба Тунхэнэй аймагай, „Красный Пахарь" колхозуудта парнуудые борнойлго эхилээ.

Тунхэнэй аймагай, Буденныйн нэрэмжэтэ колхозой комсомолец Василий Бовковай полеводческо бригадын комсомольцнууд хабарай массова тарилгые хүдэлмэриин 8 үдэр соо, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, гектар бүриһөө 20 центнер ба зарим участогууд дээрэһээ гектар бүриин 25-30 центнер ургаса хуряахын түлөө оролдохобди гэһэн уялга абажа, тарилгын урда гээ пар борнойлгодо оробо. Эндэхи комсомольско эхин организациин секретарь Домитив болбол ефремовскэ звеногой организаторань юм.

Тус аймагай, Молотовай нэрэмжэтэ колхозой комсомольцууд 9 хүнэй составтайгаар ефремовскэ звено эмхидхэбэ. Тэдэнэр хадаа апрелиин 1 хүртэр тарялан дээрэ 1000 тэргэ шэбхэ, 45 центнер үнэһэ, 925 центнер шубуунай аргал, 30 центнер фекали зөөжэ адхаха ба тараажа дүүргэхэ байна.

Иволгын районой «Свободный труд» колхоз гурбан үдэр соо 8 мореор, 4 борнойгоор 8 гектар пар борнойлбо. Энэ колхоз хүдөө ажахын машинануудые заһажа дүүргээ, поле дээрэ гурба мянган тэргэ шэбхэ адхаа, 20 центнер үнэһэ ба 50 центнер шубуунай аргал суглуулаа. Лабораторно анализай ёһоор, тарилгада хэрэглэгдэһэн бухы үрэһэнь һайнаар ургаха гэжэ мэдэрэгдэбэ. Энэ колхозой 7 хүнэй составтай ефремовскэ звено 20 гектар тарилгынгаа участогһаа үндэр ургаса хуряахын тула шэбхэ галдалгые хэжэ байна, 2 тонна суперфосфат ба сульфат аммони, 3 тонна калийна дабһа тарялан дээрээ гаргаба. Энэ звеногой ефремовцууд өөһэдынгөө опытно участок дээрэһээ гектар бүриин 25 центнер ургаса абахабди гэһэн уялга абаба.

СССР-эй Верховно Советэй VI сессиин нээгдэхэ үдэртэ хүндэлэлгэ болгон, мүнөөдэр республика соохи олонхи колхозууд поле дээрээ туршалгын гаралга хэхэнь.

Б. Ан.

Уншалгын байшангуудай Совет

РСФСР-эй Наркомпросой шиидхэбэреэр, уншалгын байшангуудта Соведүүд бии болгогдохонь. Сельскэ ажалшадай депутадуудай Советэй, нютагдахи общественна организацинуудай ба профорганизацинуудай түлөөлэгшэд Соведтэ оролсохо байна, тэдэнэр болбол колхозниигуудай ба профорганууддай хамтын суглаанууд дээрэ һунгагдаха. Совет болбол политико-хүмүүжүүлгээр уншалгын байшангуудай ажал ябуулгые хүтэлбэрилхэ ба тэрэнэй хүдэлмэридэ активуудые ба деревниин культурна хүсэнүүдые хандуулха байна. Совет болбол жэл бүри һунгагдадаг ба Сельскэ ажалшадай депутадуудай советэй урда өөрынгөө хүдэлмэри тухай отчет хэдэг байха.

Мүнөө, РСФСР дотор 40000 уншалгын байшангууд тоологдоно. Уншалгын байшангуудай Соведүүдые байгуулга хадаа деревнидэхи культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие һайжаруулгада туһалха байна.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ЗЭДЫН ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН УРГАЛТА

Зэдын парторганизаци (айкомой секретариинь ордента нүх. Зимин) хадаа отчетно үе соо партиин ургалтаар багабэшэ амжалтануудые туйлаа.

Манай партиин вождь нүхэр Сталин болбол партиин ургалтын шанарта тусгаар анхарал табиһан ба табижашье байна. ВКП(б)-эйн XVIII съезд дээрэ хэлэһэн доклад соогоо, нүхэр Сталин болбол партиин урда иимэ зорилго табяа һэн: «Партиин членүүдэй сознательностиин хэмжээе дээшэнь ургажэ, тон шалгагдамал ба коммунизмын хэрэгтэ преданнэ хүнүүдые партиин зэргэдэ индивидуальнаар шэлэн абажа, партиин составые саг ургалжэ һайжаруулха». Энэ Сталинска заабаринуудые хүтэлбэри болгон, Зэдын парторганизаци болбол 1938 оной июньһээ 1940 оной март хүртэрхи сагай туршо соо, ВКП(б)-эйн членүүдтэ 206 хүнүүдые ба ВКП(б)-эйн членэй кандидадуудта 294 хүнүүдые абаа.

Ленин — Сталинай партиин зэргэнүүдтэ колхозно үйлэдбэриин эрхим хүнүүд абтаһан байна: Сахьяева Д.—БМАССР-эй Верховно Соведай депутат ба 1939 ондо хүдөөажахын выставкэдэ хабаадагша; „Галып Очир" колхозой түрүүлэгшэ ордента Банзаракцаев; БМАССР-эй Верховно Соведай депутат ба выставкэдэ хабаадагша Найханова; «Ажалай отличиин түлөө» медаляар шагнагдаһан һургагша Бартукаев; „Хүндэлэлэй тэмдэг" орденоор шагнагдаһан эрхим комбайнер Цыретаров ба ажалшадай авангардда байгаа бусад олон нүхэдүүд партида ороһон байна.

Хэрбээ 1938 оной июнь һарада оройдоо 9 ахин парторганизацитай байгаа һаа, мүнөө отчетно үе соогоо 45 ахин парторганизацитай ба 16 кандидатска группатай болоһон байна. Эдэ хадаа колхозуудта политическэ хүдэлмэриие шангадхалгаар ба тэрэнэй хүтэлбэриие һайжаруулгаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа.

Ц. Цыденов.

СЕКРЕТАРЬНУУДАЙ 10 ХОНОГОЙ КУРС

Улан-Удын Центральна райкомой дэргэдэ апрелиин 1-һээ ахин парторганизацинуудай секретарьнуудай 10 хоногой курс нээгдэхэнь. Мүн Пригородно райкомой дэргэдэ апрелиин 7-һоо нээгдэхэ болоно.

Эдэ курснуудай зорилго хадаа ахин парторганизацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй теоретическэ хэмжээень дээшэлүүлхэ ба тэдэнэй үдэр бүриин хүдэлмэридэ туһаламжа үзүүлхэ болоно. Эдэ курснуудта 90 часай программа хараалагдаһан байна: партийна байгуулалтаар —26 час, партийна пропагандаар—6 час, гүрэн тухай Ленин—Сталинай һургаалаар—6 час ба гурбадугаар табанжэлэй план тушаа XVIII партсъездын шиидхэбэринүүдээр —13 час.

Курснуудта нүхэд Бирюков, Татьянин, Щербаков, Башкуев, Дроздов, Карпова, Кузнецкий ба бусад лекцинүүдые уншаха байна.

ВКП(б)-эйн историие үзэгшэдтэ туһаламжа

Ленин—Сталинай партиин IX съезд

1920 оной мартын 29-дэ ВКП(б)-эйн IX съезд болоо һэн. Тэрэ болбол гол түлэб ажахын байгуулалтын зорилгонуудта, профсоюзуудай, кооперациин хүдэлмэридэ ба эмхидхэлэй асуудалнуудта анхаралаа хандуулһан байна.

Колчагые, Юденичые, Деникиниие ба Хойто фронт (Архангельска, Мурманска) дээрэхи интервентнүүдые үйбүтэ сохин дараһанай һүүлдэ, сагаууриин забда һамбаагай оршом байдалда IX съезд суглараһан юм. 1920 оной январьда Антанта болбол Советскэ Россидо эсэргүү хэгдэһэн блокадые болюулха тухай шиидхэбэри абаха баатай болоһон байгаа. Советскэ республика хадаа февралиин эхеэр Эстонитой мирнэ договор баталаа һэн. Бусадшье гүрэнүүдтэй мирнэ хэлсэлгэнүүд эхилээ байгаа.

Парти болбол забда һамбаае хэрэглэн, ажахын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ өөрынгөө анхаралые хандуулһан байна. Гражданска дайнай үедэ, үлэсхэлэнэй болоходонь ба предприятинуудай хаагдахадань үйлэдбэриһөө гаража ошоһон квалифицированнэ хүдэлмэришэдые фабрикануудые ба заводуудтань бусаалгаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаһан юм. Транспортын нормальна хүдэлмэрилөөгүй һаань, промышленностиин гол шухала һалбаринуудые һэргээн бодхоожо болохогүй байһан ушарһаа, парти болбол транспортые һэргээн бодхоохо хүдэлмэридэ хэдэн мянгаад коммунистнуудые эльгүүлһэн байгаа. Парти хадаа мүн эдеэ хоолой хэрэгые һайжаруулхын түлөө тон ехэ оролдолго гаргаһан байна. РСФСР-ые электрификацилгын план зохёоргдожо эхилһэн юм. Оборонын Соведые Ажалай ба Оборонын Совет (СТО) болгожо, мүн тэрээндэ туһалхыень Гүрэнэй планова комисси (Госплан) байгуулагдаа һэн.

Тус съезд дээрэ, ЦК-гэй отчетно докладые В. И. Ленин хэбэ. Владимир Ильич болбол ажахын байгуулалтын фронт дээрэхи тэмсэлэй зорилгонуудые тодорхойлһон байна.

Съезд болбол ажахын байгуулалтын ээлжээтэ зорилгонуудые зүбшэн хэлсэжэ, ажал'ябуулгынгаа үргэн программые хараалһан байна. Ажалай фронт дээрэ илалтада урялан, доклад соогоо В. И. Ленин иигэжэ хэлээ һэн: «Мүнөө манай урда угаасха зорилго табигдана: шуһата фронт дээрэ илаад, шуһата бэшэ фронт дээрэ илаха. Энэ дайн ехэ хүшэрхэн лэ гээшэ. Энэ фронт эгээн хүшэрэнь гээшэ» (Зохёол, т. XXV, хуудаһан 107).

Жэжэ буржуазна хуушан гуримай ба заншалай хүсые диилэжэ, ажалай шэнэ дисциплиные байгуулха, хүдэлмэреэ ажахын нэгэтэ планаар ябуулха зайлашагүй байгаа.

„Советскэ засагай ээлжээтэ зорилгонууд" ба „Соревнованиие яажа эмхидхэхэб?" гэһэн зохёолнууд соогоо бүри 1918 ондо В. И. Ленинэй хэлэһэн, социалистическэ соревнованиин тухай заабаринуудань партиин IX съездын тогтоолнууд соо найруулагдаһан байгаа. Съезд болбол хүдэлмэриин хүсые зүбөөр хэрэглэхые, ажалые планомернэ ёһоор эмхидхэхые, шэнэ техникые ба наукын туйлалтые үйлэдбэридэ бэелүүлхые эрижэ, партийна, профсоюзна ба ажахын организацинуудай зорилгые онсо һонороор тодорхойлһон байна.

Съездын резолюци соо хэлэгдэнэ:

„Ажалшан массада агитационно-идейнэ пүлөөлгэһөө гадна, мүн зайгуулнууд, паразидууд, дезорганизаторнууд тушаа репрессиэтэй хамта, ажалай бүтөөсые дээшэлүүлгын агууехэ хүсэн хадаа соревновани болоно".

Советскэ засагай үедэхи ажалай соревновани хадаа капиталистическэ общественын соревнованиһаа (конкуренци) үндэһөөрөө илгаатай байһые тайлбарилан, съезд болбол иигэжэ заагаа һэн:

„Заводууд, районууд, цехүүд мастерскойнууд ба хүдэлмэришэд хоорондын соревновани болбол ажалые профессиональна союзуудай ба ажахын органуудай зүгһөө һайнаар эмхидхэлгын ба анхаралтайгаар шудалалгын зүйл болошо үгэхэ ёһотой".

Соревнованиие дэлгэрүүлгын хүсэнтүгэс зэбсэгүүдэй нэгэнь—шагналгын система мүн гэжэ съезд заагаа. „Советскэ республикада эдеэхоолой зүйлнүүдэй хомор байгаа үедэ, үнэн сэхэ хүдэлмэришэд болбол хайша хэрэг хүнүүдһээ үлэмжээр хангагдаха ёһотой"—хангалгын система хадаа шагналгын систематэй зохилдуулагдан, иимээр лэ байгуулагдаха ушартай.

Манай мэдэһээр, гражданска дайнай жэлнүүд соо урган гараһан социалистическэ соревновани болбол мүнөө өөрынгөө дээдэ формодо хүртэр дэлгэржэ, хүсэнтүгэс стахановска хүдэлөөн болоо. Тэрэ хадаа „манай орон дотор социализмын саашанхи бүхэжэлгын практическа аргабайдалые олгоо" (СТАЛИН).

Ороной ажахые хүгжөөлгын гол шухала услови хадаа ажахын единэ планиие хазагайруулангүйгөөр бэелүүлгэдэ байна гэжэ съезд мэдэрһэн юм. Энэ план болбол нэн түрүүндэ транспортын байдалые һайжаруулха, түлишын, металлургическа ба машинабайгуулгын промышленностьнуудай бодхоолгые хараалһан байна. Транспортые һэргээн бодхоолго хадаа түрүүшын ээлжээнэй зорилгонуудай нэгэн болоо һэн, юуб гэхэдэ, тэрээнгүйгөөр промышленностиие сырьегоор ба түлишөөр, хүдэлмэришэдые—эдеэхоолоор саг соонь хангаха бэрхэтэй болохо байгаа. Мүн энэ план соо бүхы арадай ажахые электрификацилха тухай асуудал шухала һуури эзэлнэ. Партиин IX съездын шиидхэбэриин үндэһэ һуури дээрэ зохёогдоһон ГОЭЛРО-гэй планиие В. И. Ленин болбол партиин хоёрдохи программа, 10-20 жэлэй хүдэлмэриин агууехэ программа гэжэ нэрлээ һэн. Нүхэр Сталин болбол электрификациин ленинскэ планай талые баригшань байгаа. Электрификациин план тухай Ленинда эльгээһэн өөрынгөө бэшэг соо нүхэр Сталин иигэжэ бэшээ һэн: „Үнэхөөр единэ үнэхөөр гүрэнэй ажахын (кавычка соо бэшэ) планай шадамгай тухайлбари мүн. Ажахыгаа-раа гээгдэнги байһан Россидо советскэ шэнэ барилгануудые бэелүүлхэ гэһэн марксистска забдалга болбол мүнөөнэй техническэ ба үйлэдбэриин базын условидо үнэхөөрөө реальна ба сохом бэелүүлгэдэжэ шалгагдаха байна...

Минии һанамжа:

1) План тухай шашалгада саашадаа нэгэшье минутаа гээхэгүй;

2) хэрэгтэй практическа оролгые энэ гэһээр эхилхэ;

3) энэ оролгын интересүүдтэ манай хүдэлмэриин гурбанайнь нэгэ хубиие (гурбанайнь хоёр хубиие „текуще" хэрэгсэлдэ) материалнууд ба хүнүүдые асаралгада, предприятинуудые һэргээн бодхоолгодо, хүдэлмэриин хүсые хубаан табилгада, эдеэ хоол зөөлгэдэ, хангалгын базые ба хангалгые эмхидхэлгэдэ ба бусадта хандуулха.

4) Гоэлрогой хүдэлмэришэдтэ һайн шанарнуудай байбашье һаань, мүн лэ бодото практицизм дутана (статьянууд соонь профессорска импотентность үзэгдэнэ), тиимэ тула „гүйсэдхэлые дуулгаха", «болзор соонь дүүргэхэ» гэхэ мэтын принципээр ажаллаха «планова комиссида» бодото практикын хүниие тэдээндэ заабол нэмлүүлхэ ёһотой.

5) Электрификацилгын планиие гол түлэб ба тэрэшэлэн зарим областьнуудта хабаатайень тодорхойгоор нэбтэрүүлхыень „Правдые", „Известиие", илангаяа „Эконом. жизниие" ушалалха. Электрификацилгын планиие нэбтэрүүлхэдээ, «ажахын единэ план» —энэ „электрификацилгын план" хадаа бодото план гээшэ, бусад «планууд» хадаа гансал хооһон ба хорото шашалга гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй». (Зохёол. Ленин—Сталин, том II, хуудаһан 365-366).

Капитализмын реставраторнуудай бузар троцкистско- бухаринско-рыковскэ шпионуудай алибүхы һүйдхэлгэ, диверси ба хорлолго хэхые һэдээшье һаань, Советскэ арад болбол нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр ГОЭЛРО-гэй планиие үлүүлэн дүүргэһыень мэдэнэбди.

IX съезд болбол промышленностьдахи директорнүүдэй нюурай харюусалга ба единоначали тухайда тон шухала шиидхэбэринүүдые абаа һэн. Иимэ шиидхэбэри абалгада эсэргүүсэн, «демократическа централизмын» антипартийна группа выступалһан байгаа. Тэрэниие 1918 оной „зүүнэй коммунистнууд"—Сапронов, Осинский, В. Смирнов ба бусад толгойлоо һэн. „Децистнүүдые" Рыков ба Томский гэгшэд дэмжэһэн байгаа. Партиин дайсад „децистнүүд" болбол манай предприятинуудахи единоначалида эсэргүүсэн, пролетарска дисциплиные ба эмхидхэлые эсэргүүсэн выступалһан юм. Эдэ асуудалнууд хадаа ажахын байгуулалтада шалжан оролгодо революциин шиидхэхы шухала асуудалань байгаа. „Децистнүүд" болбол единоначалиие советскэ демократизмда демагогическа зүршүүлэн табидаг байгаа. Тэдэнэр хадаа социалистическэ байгуулалтада огто зохихогүй—хизааргүй „коллегиальностиие" эридэг байгаа, тиимэһээ, промышленностиие хүтэлбэрилгэдэ харюусалгагүй байдал ушаруулхые эридэг байһан байна. Советскэ социалистическэ демократизм хадаа единоначалида ба диктатурада жаахан аршье зүришэхэгүй гэжэ В. И. Ленин тайлбарилан хэлээ һэн.

„Децистнүүд" хадаа гүрэнэй аппарадые бүхэжүүлгэдэ эсэргүү выступалжа, энээгээрээ үнэндөө пролетариадай диктатурые задагайруулхые хүсэдэг байгаа.

„Хамагһаа шангаар хашхаралдаашадай" фракци гэжэ В. И. Лениндээр тон зүбөөр нэрлэгдэһэн „демократическа централизмын" группа болбол советскэ гүрэн соо партиин хүтэлбэрилхы үүргые багадхахые, партиин единство ба дисциплиные һуладхахые, тэрэшэлэн парти дотор течени ба группировка бии болгохые һэдэһэн байгаа. Зүгөөр, парти болбол удаашьегүй большевизмда харша тэдэнэй антипартийна нюурые тании элирүүлээ һэн. Тэдэниие „либеральна губернаторнууд" гэжэ тэрэ дары зүб нэрлэһэн байгаа.

IV бүгэдэукраинска партийна конференци (мартын 17-23) дээрэ „децистнүүд" илангаяа шангаар выступалһан юм. Тэдэнэр болбол, тэрэ үедэ кулагуудтай тэмсэлдэ пролетариадай диктатурын имагта шухала зэбсэг байһан үгытэйнэрэй комитедүүдые байгуулгада эсэргүү тэмсэһэн байна. „Децистнүүд" хадаа ажахын предприятинуудай хүтэлбэрилгын хэмжээнүүд тухай асуудал тушаа өөһэдынгөө хорото үзэлнүүдые конференцидэ холбохые һэдэһэн юм. Гэбэшье, „децистнүүдэй" план задагайран унаһан байгаа. „Ажахын байгуулалтын ээлжээтэ зорилгонууд тухай" докладтайгаар нүхэр Сталин выступалаа һэн. Нүхэр Сталин болбол „децистнүүдтэ" хатуу шанга харюу үгэһэн байна. Партиин единство, дисциплина ба революциин хэрэгтэ преданна байлга хадаа бүхы манай хүдэлмэридэ алин эргэ ехэ удхашанартай байһыень нүхэр Сталин тэндэ заагаа һэн. Нүхэр Сталин иигэжэ мэдүүлээ һэн: „Дисциплинын ба нэгэн һаналаар жагсанхай байһанайгаа лэ ашаар, парти болбол хэдэн мянгаад хүдэлмэрилэгшэдые бүхы булангуудта, бүхы областьнуудта эльгээжэ байна. Энэ дисциплина ба нэгэн һаналаар жагсанхай байһамнай дэлхэйн империализмые ба хоёрдохи дайсан—һандарангиг байдалые илаха аргабайдал олгоо".

„Демократическа централизмын" антиленинскэ группа хадаа партиин энэ дисциплиные ба монолитностиинь эбдэхые һэдэһэн байна. Партиин съезд болбол „демократическа централизмын" антипартийна группада эрид шанга сохилто үгэһэн байна.

Түрүүшын ээлжээндэ транспортые ба промышленностиие ургэхэ тушаа асуудалда съезд болбол тусхай анхаралаа хандуулһан юм. Ажахын байгуулалтада профессиональна союзуудай зайлашагүй хабаадалсаха тухайдань съезд тусхайлан зааһан байна. Съезд болбол Профсоюзууд тухай асуудалда—кадрнуудые бэлэдхэхэ, ажалай шэнэ дисциплиные нэбтэрүүлхэ, партиин политикые, илангаяа промышленностьда единоначалиин үүргэ тухайда хүдэлмэришэн массада ойлгуулгада анхаралаа ехээр хандуулһан байна. Профсоюзууд хадаа коммунизмын һургуули байха ёһотой гэжэ тэрэнэй зорилгые тодорхойлон, съезд болбол өөрынгөө резолюци соо иигэжэ бэшээ һэн:

„Профсоюзууд болбол, формальна талаараа партийнабэшэ байжа, ямар хэмжээдэ бодотоороо коммунистическэ болоноб, коммунистическэ партиин политикые бэелүүлнэб,—тэрэ лэ хэмжээгээрээнь пролетариадай диктатура ба социализмын байгуулалта хангагдаха байна".

Съезд болбол нютагуудахи профсоюзна организацинуудые нютагай партийна организациһаа һалгаан холодхохо гэһэн Томскын һэдэлгэдэ шанга сохилто үгөө һэн.

Кооперативнэ организацинуудые партийна хүтэлбэреэр доороһоонь дээрэ хүртэр хангаха, кооперативна ба советскэ органуудай хүдэлмэридэ байһан параллелизмые усадхаха, Наркомпродой ба кооперациин ажал'ябуулгые нэгэдхэхэ гэжэ, съезд шиидхэһэн байна. Бүхы эдэ шиидхэбэринүүд болбол социалистическэ байгуулалтын хэрэгтэ кооперациин үүргые дээшэлүүлгэдэ ба тэрэнэй хүдэлмэриие һайтар планировалгада шэглүүлэгдэһэн байна.

Съезд болбол эмхидхэлэй асуудал тушаа тогтоол соогоо: „партиин бүхы зургаан зуун мянган членүүдые партийна хүдэлмэридэ зүбөөр хубаарилха ба табиха", партиин членүүдэй учёдые гүримшүүлхэ, шэнэ зорилгонуудтай зохилдуулан агитационно-пропагандистска хүдэлмэриие шэнэдхэн табиха гэһэн зорилгонуудые партиин урда табиһан байна.

Съезд хадаа партиин членүүдые транспорт дээрэ эльгүүлхэ тухайда нютагуудахи организацинуудта хандалгын бэшэг баталан абаа һэн. Тэрэ хандалга соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: „Транспортын байдалань хуушан түхэлдөө—түбэгтэй байна. Коммунистнуудые эльгүүлгэ болбол 5000 хүнүүдые эльгүүлхэ нарядһаа илүү 1000-ые үгөө...

Революциин судьба хадаа түмэр замай транспортын судьбаһаа дулдыдаха байһан ушарһаань тэрээндэ хабаадалсаха уялгатай — таанарта — нютагай организацинуудта РКП-эйн съезд тон энергичнэ ёһоор һануулна".

Транспортда 5000 коммунистнуудые эльгүүлхэ тухай нарядые хоёр долоон хоногой туршо соо дүүргэхэ гэжэ съезд тогтоогоо һэн. Тэрээнһээ гадна, съезд болбол өөрынгөө составай 10 процентые транспортда эльгүүлхэ гэжэ тогтооһон юм.

Интервенци ба гражданска дайнай үшөө дүүрээдүйе, империалистнуудай добтолгын аюул гүйсэд зайлуулагдаагүй ба Дальне-Востогһоо, Закавказиһаа ба Крымһээ интервентнүүд үшөө намнагдаагүй байһые парти ба советскэ засаг мэдэжэ байгаа. Тиимэ ушарһаа, Советскэ правительство болбол улаанармейцүүдые табингүйгөөр, тэдэнэй зарим частьнуудые ажалай армиин байдалда оруулһан юм.

IX съездын шиидхэбэри болбол советскэ ороной историдо ехэ үүргэ эзэлээ. Тэрэ хадаа шэнэ, социалистическэ ахи һуури дээрэ промышленностиие ба хүдөө ажахые һэргээн бодхоолгын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадые тодорхой программаар зэбсэглэһэн байна.

Е. Двинской.

Восточно-Сибирскэ түмэр замай Улан-Удын узелдэ, һарадаа 5 дахин занятии хэдэг, партийна ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй партийна һуралсал эмхидхэгдээ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: „ВКП(б)-эйн историин хурьангы курсын" 4-дэхи бүлэгөөр лекциие дуулажа байна. (Михайловай фото).

Социалистическэ деревниин культурна бадаралтын түлөө!

Мүнөөдэр, манай „Үнэн" газета болбол нютагууддахи Соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй совещанида зорюулжа, Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой культурна ба ажахын амжалтануud тухайда полоса эмхидхэбэ.

Тус колхоз—культурна байгуулалтаараа республика дотороо түрүү колхозуудай нэгэн мүн.

ХҮГЖЭЛТЫН ЗАМ

...он . . . Тогочи Данзановой ...логдоhон, нютагай ...түүд болбол колхоз, кол... тухай Ленинско... дүлэтэмэ үгэнүүдые ...дай дунда дэлгэрүүлбэ. ...декабрь hарада, ужам ...нютагта „Ху... (мүнөөнэй Тельманэй нэ... колхоз) коммуна эмхид... Жаргалантын тарна... бол анги болохо кулагуу... нарые усадхажа, кол... байгуулалтые бүхэжүүл... сэнгэлиг, культурна шэ... байдал зэхёон байгуулхын ...олдостойгоор, шэнэ хүсэ... тэмэсэжэ эхилhэн юм. ...бүхы hалбаринууд дээрэ ...стскэ хүдэлмэринүүд ...тическэ соревнованиин ...туг доро дэлгэрээ

..., Тельманэй нэрэмжэтэ хадаа арба гаран жэлэй ...соо тон ехэ ба ...амжалтануудые туйлаhан... Энэ амжалтата ажа... бүхы республика дотороо колхозуудай нэгэн болоо. ...колхозой ажахы болбол нёдон... Москва столицада ...выставка дээрэ харуулагдаа. 2500 гаран ...тарялангынь трактор ба ...сложно машинануудаар ...гдэнэ, 8000 шахуу ма... ...олдостой хүнүүдээр ха...гдажа, эрхим hайн байра... хангагдаа. Колхозойнь ...хамта 588021 түхэ... (1939 ондо) хүртэр ургаа.

...галанта нютаг хадаа үндэ... хубилаа. Тэрэнэй культур... ...байгуулалтаараа туйлаhан ...нүүд амжалтануудыень ...тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ла... ...парай уурхай байhан, ...дасанай hуурида, шэнэ ...нүүд, хүүгэдэй санатори, ...булангууд ба клубууд, ам... ..., ветлечебница, хүүгэдэй ...колхозно театр, электростан... радиоузел, кинобудка бай... ...ба. Колхозникуудай 200 ...хүүгэд hургуулида hурал... Тус hургуулиин hурагшад колхоздоо бэшэг мэдэхэ... усадхалгада активнаар ...хатаhаа гадна, мүн колхо... ...дахи элдэб кружогуудай ...рида эршэмтэйгээр орол... ...гбон багшанарань колхо... агитаторнуудтай хамта, ...дахи Соведүүдэй hун... ...гудта бэлэдхэлэй үедэ аги... ...даар хүдэлмэрилhэн ба агитационно-массова ...рнүүдые таhалдуулангүй ...

...ойтоо табанжэлэй планай центрээ хүсэд культурна ...болгохын тула, ...уриалгын хүдэлмэринүү... ...рэгшэ жэлhээ эхилэн ...байна. Партбюрогой сек... Тогочи Данзановай зохёо... ...эhоор, 150000 тү... ...тэй шэнэ клуб байгуу..., правлениин шэнэ байшан ..., үдэр бүхэндэ 500 хү... ...гараха баня ашаглалга... ...гдаа. 90 бүлэ колхозни... ...бэр hайхан гэр байшан... ...гдэжэ, шэнэ централь... ...сада табигданхай, гости... ...баригдаа. Эдэ бүхы хүдэл... ...тэ хамтадаа 271 мянган ...гаргашалагдаа. Прав... ...болбол нютагаа хүсэд ...турна болбосон болгохынь ба ...истическэ культурые улам ...бадаруулхынь тулада 44 ...түхэриггэй бусалтагүй ...үгөө.

...гдар Аюшеевээр хүтэлбэри..., барилгын бригада ...1930 ондо бууса урилалгын ...лэй планине 140 ...дүүргээ. Барилгашад ...Надмитов, Найдан Чимн... болбол ажалай үндэр бүтээ... харуулжа, жэшээтэ ажалаа... ...бэсэл колхозникуудые шэнэ ...нуудта уряална. Бари... ...бригадын хүдэлмэриин үрэнь ...ехэ.

...урэнь зубхэй тала байhан га..., мүнөө Жэргаланта нютагай ...колхозникуудай, бүхы колхозни... ...дурахүсэлөөр, мүнөө түрүү ...колхозой центральна бууса тог... ..., электричествын толоор ..., колхозникуудай культур... шангашадалтай ажабайдал ..., мандажа байна.

Колхозой түрүүлэгшэ Дагба ..., партбюрогой секретарь Тогочи Данзанов, тугалша Цинан Будаева, hаалиша Долгор Жалсанова, МТФ-е даагша Очиржапов ба бусад (колхозhоонь 1939 оной выставкэдэ хабаадаhан 10 гаран түрүүшүүл) болбол колхозно түрүү опытой Бүхэсоюзна университедэй эрхим жэшээнүүдые колхозникуудай дунда дэлгэрүүлжэ, хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байгаа. Эдэнэр хадаа „Деревнидэхи шэнэ зүйлнүүд" гэhэн площадине нарнар шэнжэлэн үзэhэн ба тэрэнэй опытуудые ажабайдалдаа бэелүүлhэн байна. Мүнөө, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо гэр байшангаа сагаадаагүй, кроватьгүй, самоваргүй, радиогүй ба электролампочкагүй колхозникууд байхагүй!

Кузнец Балжи Банзаранцаев, ОТФ-е даагша Балжи Найданов, колхозникууд Найдан Чимитов, Арья Надмитов ба бусад олон колхозникууд стахановска ажалаараа баян олзо олоно. 1938 ондо нэгэ ажалта үдэртэ дунда жэшээгээр 7,5 килограмм тараа, 2 түхэриг 60 мүнгэ хубааhан байгааhаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 2,70 түхэриг мүнгэ ба хэдэн килограмм продуктнуудые хубаагаа. Мүнөө, колхозникуудань хүдөөажахын продуктнуудаар баян, олзо доходоороо элбэг. Колхозник Найдан Чимитов болбол оёдолой машина, никелированно кровать, велосипед, мүнгэн самовар, элдэб костюм, платьенуудые худалдажа абаа. „Стахановскаар ажаллаад байхада, урматай байна,—гэжэ Найдан мэдүүлнэ —Урдань манай нютагта имар байгааhэм, тэнэр мэдэнэт: үлэсхэлэн, зоболон дэлгэрэнги байгаа".

Ургэн баян, ужам сэнгэлиг энэ нютагта социалистическэ ажал бусалан хүгжэжэ, культурна байдал бадарна!

Ц. Очиров.

АЖАЛЫЕ МЕХАНИЗАЦИЛГА

Ажалые культурнаар эрхилэхэдэ, тарэаниие механизацилга тон ехэ удхашанартай. Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой тарялан дээрэ 2 комбайнууд, 6 тракторнууд, 2 тракторна молотилканууд ба хүдөөажахын хэдэн олон машинанууд хүдэлмэрилнэ. Тэрэ хадаа ажахын политическэ кампаниинуудые богонихон болзорто эрхим шанартайгаар дүүргэлгые, баян ургаса хуряалгые хангана. Сложно машинануудые жолоодохо кадрнууд—5 комбайнернууд, 20 гаран трактористнууд, хэдэн механигууд, шофернууд колхозникуудай дундаhаа ургажа гараа.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо электростанци, радиоузел байгуулагдаа. Үшөө, 1936 ондо Тогочи Данзанов хадаа эдээниие бии болгохо зорилго табижа, колхозникуудые элсүүлэн, эршэмтэй хүдэлмэринүүдые ябуулжа эхилээhэн. Тогочи хадаа электричествые бии болголгодо шухала хэрэгсэлнүүдые бэлэдхээд, 1936 ондо Бухэн гол дээрэ электростанци тогтооhон байна. Тэрэ гэhээр колхоздонь Ильичын лампочка яларна, колхозникуудай гэр байшангуудые, малай байрануудые гэрэлтүүлнэ. Мүнөө, электричествын 300 гаран лампочканууд носоно. Колхозонь моторно 2 электродинамотай болоо. Удэртөө 800 погонно метр кеос хюрөөдэхэ—модо хюрөөдэлгын рама, 100 шахуу точконуудтай колхозно радиоузел тэрэнэй хүсөөр хүдэлмэрилнэ.

Тус колхозой табанжэлэй планай ёhоор, энэ электростанци хадаа 1941 ондо 10 киловатт час хүсэтэй болгогдожо, 20 гаран километртэ байhан Харагана, Зуйhүтэй нютагуудые электричествээр хангаха юм. Электриин хүсөөр, хонин ба ямаадаа хайшалдаг, үнеэдээ hаадаг болохо. Энэ болбол тус хүдэлмэридэ ажалладаг 15 гаран колхозникуудые сүлөөлхэ байна. Звуковой кино, механическа ба барилгын мастерскойнууд энэ динамын энергеэр хангагдаха байна. Колхозой парторг нүхэр Данзанов болбол механизаторска эрхим кадрнуудые бэлэдхээ. Тэдэнэй дунда монтернууд нүхэд Дашинима Аюшеев, Цыретор Еишев ба бусад. 1941 ондо сельсоведүүдээ бүхыдэнь электрификацилхын тула бэлэдхэл ябуулагдажа байна. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо 7-8 телфонууд бии. Табанжэлэй планай ёhоор, колхоздонь телефонно коммутатор байгуулагдаха байна.

ШЭНЭ КЛУБ

Колхозникуудай ажабайдалань культурна, хүхюун, шангашадалтай болоо. Тэдэнэр хүсэтэйгөөр хүдэлмэрилхэ, культурнаар амархые—сүлөөтэй сагаа хүхюунээр, сэнгэлигээр үнгэргэхые ехэтэ хүсэнэ. Элдэб hонин кинокартинануудые, наадануудые хараха, hонин литература, журнал, газетэнүүдые уншаха тон дуратай. Өөhэдынгөө идейно политическэ хэмжээе ургахын түлөө тэмэсэнэ.

Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз хадаа колхозникуудайгаа эрилтэнүүдые хангалгаар ехэ хүдэлмэри хээ, хэжэшье байна.

Колхозойнь клуб—культурно-массова хүдэлмэринүүдэй центр болоо. Энээнэй дэргэдэ библиотека бии, уран hайханай (1943 ондо колхозно театр болохоор хараалагдаhан), ба спортивно физкультурна кружогууд хүдэлмэрилнэ. Уран hайханай кружогонь, клубые даагша Даши Найдановай хүтэлбэрөөр, писатель Черниновай „Гэлэн", мүн бурядай ордено писатель Шадаевай „Хоёр бэшэгүүд" гэhэн пьесүүдые табяа. Колхозникууд хадаа залуу актернуудайгаа творчествые тон ехэ hонирхолтойгоор хаража, эрхим сэгнэлтэ үгэhэн байна. Тэрэ „Гэлэн" пьесын главна рольнуудта—комсомолец Даши Найданов, модо зөөгшэ-стахановец Цыретор Имиев, комбайнерка Цыбикжит Банзаранцаева гэгшэд наадана. Кружогойнь 16 членүүд, өөhэдынгөө саашанхи выступлениинүүдые бүри hонирхолтой ба шанартай болгохын тула ороллдог, тэрэнэй тула тусхай занятинуудые үнгэргэдэг юм. Мүн, клубайнь дэргэдэ духовой оркестр hаяар эмхидхэгдэхээр хараалагдана, шухала инструментнүүдые 7 мянга шахуу түхэригтэ худалдажа абаа. Духовой оркестртэ музыкантнуудые бэлэдхэхын тула специалист уригдаа.

Мүнөө, физкультурно-спортивна кружогойнь членүүд болбол уласхоорондын пролетариадай революционно хүсые боевой харалгын үдэр—май 1-ые эрхимээр угтахын тула бэлэдхэжэ байна. Кружогой эрхилэгшэ—ордено Татарска АССР-hээ нүүжэ ерэhэн колхозник Фролов болбол „ГТО"-гэй нормые Бүхэсоюзна физкультурна шэнэ комплексын ёhоор үгүүлхын тулада кружогой занятинуудые ходо ябуулна. Колхозойнь физкультурникууд майн 1-дэ поход хэхэ, утые ба үлэрые харайлга эмхидхэхээр хараалаа. Фролов болбол спортивно-физкультурна кружогой хүдэлмэрине богонихон болзор соо hайжаруулжа байна. Нигээд, апрель hараhаа эхилжэ, колхозойгоо клубай дэргэдэ сад тарилгые комсомольцууд-залуушуудай хүсөөр ябуулхань. Комсомольско эхин организациин суглаан энээн тушаа зүбшэлжэ, тогтоол абаа. Тус тогтоолонь колхозой бүхы залуушуудаар hайшаагдаа. Мүн тэндэ спортивно (волейбол, футбол наадаха) площадканууд, буудалтын тир эмхидхэгдэнэ. Садайгаа дэргэдэ үндэр вышка, хушалтагүй сцена тогтоохонь. Ажалайгаа планиие амжалтатайгаар дүүргээд, аятай hайхан сад соогоо амаржа hууханань ямар зохид, сэнгэлиг байхаб! ВКП(б)-ын историие үзэжэ байhан коммунистнууд, колхозникууд болбол шухала литературануудые, наглядна пособинуудые клубайгаа дэргэдэхи библиотекэhээ абажа хэрэглэнэ. Эндэ, бурят хэлэн дээрэ гарадаг книгэнүүд, журналнууд, газета бултадаа бии. Тэрэ клубтань—үдэшэлэн хүхюун зугаа, бильярд, шахмадаар наадалга болодог, саг сагта нютагай багшанар, колхозойнь активистнууд-специалистнууд лекци, докладуудые хэдэг. Колхозникуудань сүлөөтэй сагтаа эндэ ерэжэ, элдэб книгэнүүдые уншадаг юм.

Колхозойнь клуб hайн активтай. 4 багшанар, 10 гаран специалистнууд, 12 агитаторнууд болбол клубайнь хүдэлмэридэ үдэр бүри хабаадалсана, туhална.

Партбюрогой секретариие орологшо, колхозой шэнэ центрэй барилгын начальник нүхэр Шагдар Аюшеевич Аюшеев үнгэрэгшэ жэлэй июнь hарада иигэжэ хэлэhэн юм: „шэнэ клубаймнай фундаментань табигдаад байна. Октябрьска агууехэ социалистическэ революциин XXII ойе шэнэ клуб соогоо hайнудэрлэхэбди. Тавхада клубта ошожо ороходотнай, нальтогоо үлгэхэ газар, тэрээнhээ саяна—буфет байха. Тиин, тэндэ хооллоод, танцын, зугаа наадаанай зал соо ошожо, залуушуудтаймнай (тэндэ үбгэд хүгшэдшье мпл хараад байхагүй) дуран соогоо танцовалжа, дорюун гэгшээр хатаралдаад байхадатнай, электрическэ звонок ханхинаха гү, үгышье hаа—„суглаанай залда орогты" гэhэн уряал радиогоор хэлэгдэхэ байха.

Октябрьска революциин ойдо зориулагдаhан баярай заседаниин hүүлээр, хүхюун уран пьеса, хүгжэмэй-литературна номер харуулагдаха. Иигэжэ агууехэ ойн историческа найрые шэнэ клуб соогоо үнгэргэхэбди".

Большевигүүдэй хэлэhэн үгэнь хэрэгhээ газаагуур ошодоггүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ Аюшеевичын хэлээшэнь бүрин бэелүүлэгдээ. Культурна шэнэ клуб баригдаа. Тэрээн доторонь колхозникуудые хүмүүжүүлгын тон ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэ хадаа колхозникуудай сэнгэлгын ба зугаалгын центр болоо.

Д. Селенгинский.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарhаа) Селенгын аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз болбол Главвыставкомоор нэгэдэхи шатын дипломоор ба «М-1» автомашинаар шагнагдаhан байна. Выставкэдэ хабаадагшад нүх. Т. Данзанов—Алтан ехэ медаляар, нүхэд Ц. Будаева ба Д. Очирэ гэгшэд Бага алтан медаляар шагнагдаhан байна. (Баруун гарhаа) нүхэр Тогочи Данзановай байрын нэгэ таhалгань.

КОЛХОЗНО ТАБАНЖЭЛ

ВКП(б)-ын XVIII историческа съезд болбол хүдөө ажахые саашадань улам бүри хүгжөөхэ хэрэгтэ угаа ехэнүүд зорилгонуудые табяа. Эдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлгэ хадаа бүри үндэр бүтээсэ ёйгөөр ба барагдашагүй энергээр ажаллахые социалистическэ хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудахи хүдэлмэрилэгшэдhөө, бүхы колхозууд ба совхозуудhаа, бүхы МТС-үүдhээ эрнэ. Тодорхой плангүйгөөр, уридшалан хараалалгагүйгөөр гурбадахи табанжэлэй планай дүүргэлтые хангажа шадагдахагүй.

Тиимэhээ, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз болбол партиин арбанаймадахи съездын тогтоолнуудhаа үндэhэлэн, колхозно табанжэлэй план зохёоhон байна. Тэрэ хадаа колхозникуудай хамтын суглаан дээрэ нэгэндүүгээр батлагдаа. Тус планай ёhоор, 1942 он хүртэр колхозой бүхы членүүдэй гэр байшангууд, бүхы фермэнүүд электричествын гэлээр гэрэлтэхэ (мүнөө стахановцуудай байшангуудта электричество яларна), гоё hайхан модонуудаар ногоорулагдаха, централна шэнэ буусатай болохо, ажалань ехэнхидээ механизацилагдаха ёhотой.

Мүнөө шэнэ колхозно клуб, баня, правлениин байшан, 90 гаран бүлэ колхозникуудай гэр баригдажа дүүргэгдээ. Шэнэ центртэнь амбулатори, эхин hургуули табигдаха юм. Мүнөө тоhоной-сыреваренно завод, колхозно столово, сельмаг шэнээр баригдажа дүүргэгдэхээ байна. Гадна, тус планай ёhоор, колхозно центрэй улицанууд асфальтова тротуарнуудтай болохо, водопровод, механическо-столярно мастерской, звуковой кинотой колхозно театр байгуулха байна.

—Мүнөө манай колхозой центрые хараhат. Хэрбээ гурбан жэл үнгэрөөд байхада, манай колхоздо ерээ hэатнай, тон танигдашагүй, культурна болбосон болоhон байха. 1942 ондо ерэжэ, колхозымнай харахыетнай хүсэнэбди—гэжэ тельманцүүд нэгэндүүгээр мэдүүлнэд.

Тон ехэнүүд хүдэлмэринүүдые хараалhан, табанжэлэй планиие хүндэтэйгөөр бэелүүлгэдэ бүхы колхозникууд угаа активнаар оролсоо.

Тус колхозой членүүд болбол 1940 ондо Загастайн сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозтой баталhан социалистическэ соревнованидаа илажа гарахын түлөө большевистскэ ёhоор тэмэсэжэ байна. 29 коммунистнууд, 32 комсомольцууд болбол үйлэдбэридэ авангардна үүргые эзэлнэ, табанжэлэйгээ планиие болзорhоонь урид, эрхимээр бэелүүлхын, Жэргаланта нютагаа социалистическэ городок болгохын түлөө колхозникуудай тэмэсэлые толгойлно.

Табанжэлэйнь планаар хараалагдаhан бүхы хүдэлмэринүүд социалистическэ соревнованиин, стахановска хүдэлөөнэй туг доро бэелүүлэгдэнэ. Бригада, звено, колхозник бүхэнэй хоорондо баталагдаhан соцдоговорэнь hара бүхэнэй эсэстэ шалгагдадаг. Гадна, үйлэдбэриин совещанинууд саг үргэлжэ болодог. Тэрээн дээрэ ажалай эрхим опытууд ба тэрэшэлэн дутуу дундануудаа зүбшэн хэлсэдэг.

Гадна, колхозойнь дэргэдэхи партиина организаци хадаа стахановцуудай дунда хүмүүжүүлгын тон ехэ хүдэлмэри ябуулдаг, совещаниинуудые үнгэргэдэг байна. Стахановцууд болбол ажалайгаа опытуудые андалдадаг. Тиигээд эрхимэй эрхим опытуудые бүхы колхозникуудай шадабари болгохын тула тодорхой хэмжээнүүдые абадаг байна.

Энэ хадаа ажалай бүтээсэнүүдые дээшэлүүлгэдэ шиидхэхы удхашанартай.

Ажахын зорилгонуудые партийно-массова хүдэлмэринүүдтэй нягтаар зохилдуулжа, ажалые зүбөөр эмхидхэлгэ, даабаринуудые саг соонь шалгалга хадаа планууд ба зорилгонуудые бэелүүлгые хангана гэжэ. Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин опыт тодоор харуулна.

Д. Лубсанов.

БМАССР-эй Газартаряалангай Нарком баталба.
27 11-1940 он.

БМАССР-эй КОЛХОЗУУДАЙ ЛУГОВОДЧЕСКО ЗВЕНОНУУДТА АЖАЛЫЕНЬ ЭМХИДХЭХЭ БА ХҮЛЭҺЫЕНЬ ТҮЛЭХЭ ТУШАА ГОЛ ПРИНЦИПҮҮД

1. Саг үргэлжын луговодческо звенонууд болбол полевой бригадын состав сооһоо олдохо ба сахэ тэрэпэй бригадирай мэдэлдэ байха ёһотой. Звеногой члепүүд хадаа 3 жэлһээ доошо бэшэ худэлхөөр, колхозой правленеэр томилогдохо юм.

Полевой бригадын бригадир хадаа тэрэ звенодо шухала хэрэглэгдэхэ зэбсэг, морид ба хэрэгсэлнүүдые тушаажа үгэхэ байна.

2. Звеногой хүсэпэй хэмжээнь бригадада тушаагдажа үгтэһэп сабшалангай участогһаа дулдыдажа, колхозой правленеэр тогтоогдохо, тиигэбэшье 5 хүнһөө үсөөн бэшэ байха ёһотой.

3. Саг үргэлжын луговодческо звено хадаа өөрынгөө бүхы худэлмэрине тэрэ бригадада тушаажа үгтэһэн участок дээрэ ябуулна.

Звено ямар уялгатай байха юм гэхэдэ:

а) аргал шэбхэ ба бусадые — питагай удобрениин (шубуунай аргал, үнэһэн) суглуулха ба хадагалха, минеральна удобрениие зөөхэ, бэлэдхэхэ ба сабшалан дээрэ таршаха;

б) саһа тогтоохо, сабшалан дээрэ намар уһа гаргажа мүлиһэ хүргэхэ, канава һубагуудые ба бусадые сэбэрлэхэ ба заһаха. Газар уһалха шэнэ барилга хэхэ, заһабари-барилгын хүдэлмэриин материал бэлэдхэхэ хабарай ба вегетационно уһалалга ябуулха (хоердохи ба гурбадахи уһалалга)

в) сабшалан дээрэхи харгана-бургааһыень арилгаха, ба сэбэрлэхэ; шулуу ба бөг бургагыень суглуулха, бута бульдирууе сабшажа тэгшэлхэ, бургаг үбһэ ногоое һалгааха ба бусад культурно-техническэ ябуулгануудые хэхэ;

г) газар хатааха тушаа жэжэнүүд хүдэлмэри хэхэ габал: набтар газарта суглардаг бороопой, талаар урдаһан ба һайрамай уһануудые зайлуулха, мүн тэрэшэлэн уһалалгын үедэ набтар ба хонхор газарта суглардаг үлүү уһые зайлуулха;

д) шанараар һайн тэжээлэй үбһэ ногоо таряжа сабшалангай ургалые һайжаруулха;

е) сабшалангые ба мүн тэрэшэлэн үбһые гээлгэһээ, хулгайһаа хамгаалхын тула харуулые эмхидхэхэ;

ж) сабшалангай ургасын бүридхэлые эмхидхэхэ. Сабшалангай ургасые ехэ болгохо агротехническэ аргохэмжээнүүдые бүри нарин һайн болгохын тулада, звено болбол опытно участок бии болгохо ёһотой.

4. Бригадирай һанамжалгаар, колхозой правлениин томилжо олоһон ба ажалһаа сүлөөлэгдөөгүй аад, 3 жэлһээ доошо бэшэ болзор соо хүдэлхэ ёһотой звеньевой хадаа тусхайта звеногоо толгойлхо. Тэрэ хадаа звенодо даалгажа үгтэһэн участок дээрэ агротехническэ ба мелиоративна хэмжээнбуулгануудай бүхы комплексые эмхидхэхэ ба хүтэлхэ байна.

5. Саг үргэлжын луговодческо звенотой полевой бригадын бригадир болбол тэрэ звеногойхид үйлэдбэриингөө даабарие ямараар дүүргэжэ байһыень шалгажа ба хүтэлбэри үгэжэ байха, тиигээд тон шахардуу үедэнь (аргал шэбхэ гаргаха ба тарааха, уһалалга, сэбэрлэлгэ, шэнэ барилгануудые нэмэжэ бариха, канава малталгада) саг луура хүдэлмэрилхынь тулада колхозншгуудые, морид, хэмсэг ба хэрэгсэлые нэмэжэ үгэхэ зэргээр шухала туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

6. Колхозой правлени болбол луговодство тушаа жэлэй ба квартальна үйлэдбэриин даабарие зохёогоод, тэрэнээ полиин бригадаар дамжуулан, звенодоо даалгажа үгэхэ ёһотой. Тэрэшэлэн мелиоративна барилгые бригадада тушаажа үгэхэ, колхозой мелиоративна хүдэлмэриин плэн зохёогоод, бригада бүхэнине тэрэ плантай танилсуулха. Мелиоративна хүдэлмэриин шанарые, мелиоративна хүдэлмэринүүд ба барилгын хэрэгсэлые зүбөөр хэрэглэлгые хинан шалгажа байхын тулада, колхозой правлени хадаа опыт һайнтай колхозншгые — шанарые шалгаха инспекторые томилхо ёһотой.

7. Луговодческо звенодо хүдэлмэрилжэ байһан колхозншгуудай ажалынь хэһэн зэргээрэнь түлэгдэхэ - үбһэнэй ургаса хэды шэнээн суглуулжа абалгаарань ажалта үдэр үгтэхэ.

8. Хүдөөгэжахын артелиин уставтай зохилдуулан, колхозой правлени болбол алиш зэргэ сабшалан байһыень ба шанарыень харалсажа, луговодстводо хүдэлмэрилхэ хүнүүдэй ажалыень хэһэн зэргээрэнь ажалта үдэрөөр тоосохо сэгнэлтэ ба бүтээсын нормые, үнэн сэхээр хүдэлмэрилдэг колхозншгой хүшэхүрхөөр зохёохо ба колхозншгуудай хамтын суглаан дээрэ батагуулха.

9. Бүтээсын норма ба сэгнэлтые зохёохо доо, колхозой правлени хадаа доро дурсагдаһан ажалай бүтээсын жэшээтэ нормые ба сэгнэлтые хүтэлбэри болгохо.

Луговодческо звенонуудта ажалай бүтээсын тухайлбари нормонууд ба ажалайнь түлэбэри иимэ байха:

ХҮДЭЛМЭРИИН НЭРЭНҮҮД	Бүридхэлэй единица	Нэгэ хүнэй бүтээхэ норма: үдэрэй смена	Нэгэ хүнэй бүтээхэ норма: һүниин смена	Ажалайнь түлэбэри: Бүтээсын нормын түлэхэ аж. үдэр	Ажалайнь түлэбэри: Хүдэлмэриин единицые түлөө үгтэхэ ажалта үдэр
1. Уһалалгын канавые сэбэрлэлгэ	п/м.	125	—	1,5	0,012
2. Уһа хатаалгын канавые сэбэрлэлгэ	„	100	—	1,75	0,017
3. Уһалалгын канавын заһабари	кубмт.	7,9	—	1,5	0,21—017
4. Уһа хатаалгын канавын заһабари	кубмт.	5-7	—	1,75	0,35—0,25
5. Уһалалгын шэнэ канава гараараа малталга	„	8—11	—	1,5	0,19—0,14
6 Уһа хатаалгын шэнэ канава гараараа малталга	куб. м	7—10	—	1,75	0,25—0,17
Сабшалангай уһалалга					
1. Тэгшэ газарта	га	3,5	3 25	1,50	0,46—0,43
2. Баахан губеетэй газарта	га	3,0	2,75	1,50	0,51—0,50
3. Губеетэй газарта	га	2 5	2,25	1,50	0,67—0,60
Шэбхэ гаргалга					
1. Шэбхэ тээлгэ ба зөөлгэ, тэрэниие нэгэ газарта ехээр обоолхо: 0,5 кл. холо газарта нэгэ морёор	воз.	20—25	—	1,25	0,06—0,05
2. 1-һээ 1,5 кл. холо газарта хоёр морёор	воз	18—20	—	1,25	0,07—0,06
3. 1,5 һаа 2,0 клм холо газарта хоёр морёор	воз	16—18	—	1,25	0,08—0,07
4. 2-һоо 4,0 клм. хүртэр холо газарта хоёр морёор	„	12—16	—	1,25	0,10—0,08
5. 4-һөө 6 клм. хүртэр холо газарта хоёр морёор	„	8—10	—	1,25	0,16—0—13
6. Обооһон газарһаа шэбхэ тээхэ, зөөхэ ба сабшалан дээгүүр тарааха	„	20—25	—	1,25	0,06—0,05
7. Шэбхэ үйрүүлхэ	га	3	—	1,0	0,33
Сабшалангые простой янзаар шанаржуулалга					
1. Кочкорезаар ябаган болдогуудые отолжо тэгшэлхэ	га	0,5—1,0	—	1,25	2,5—1,25
2. Ябаган болдогуудые гараараа отололго	шт.	100—150	—	1,5	0,015—0,01
3. Дунда зэргын удхэн ургаһан харгана—бургааһые сэбэрлэлгэ	га	0,1	—	1,5	15,0
4. Шулуу түүлгэ	куб. м	2—4	—	1,25	0,62—0,31
5. Бог бургагуудые түүлгэ	га	2—4	—	1,0	0,5—0,25
6. Хоёр нюргатай ЗИГ—ЗАГ борнойгоор нэгэ мүр борнойлолго	га	3—0	—	1,0	0,33
7. Найман дискатэй борнойгоор нэгэ мүр дисковалалга	га	2	—	1,25	0,62
8. Арбан дискатэй борнойгоор нэгэ мүр дисковалалга	га	2,0	—	1,25	0,5
9. Минеральна удобрени тараалга	га	1,5-2,0	—	1,5	1,—0,75
10. Сабшалан дээр таримал ногоое гараараа тариха	га	2—3,0	—	1,5	0,75—0,50

Бэхижүүлэн үгтэһэн участок дээрэһээ дунда зэргын ургаса гарһантай зохилдуулан, звенодо шагналай-нэмэлтэ ажалта үдэрнүүды үгэлгые иимэ хэмжээгээр тогтоохо:

Нэгэ га сабшалангһаа дунда зэргын ургаса абаха плановa даабарие үлүүлэн дүүргээд байгаа һаа, процентээр	% %
10 хүртэр	5
10-20	10
21-30	15
31-40	25
41-50	40
51-һээ дээшэ	65

Звенодоо хүтэлбэри үгэһэнэйнь түлөө звеньевойгой олоһон ажалта үдэрэйнь тооһоо 10—15 процент нэмэжэ үгэхэ.

Бригадада бэхижүүлэгдэһэн хамаг бүхы сабшалан дээрэһээ га бүриһөө дунда зэргын ургаса абаад ба үбһэ хуряаха планаа үлүүлэн дүүргээд байгаа һаань, колхозншгуудай хамтын суглаанай шиидхэбэриин ёһоор полевой бригадирта, тэрэнэй олоһон ажалта үдэр дээрэнь нэмэжэ 20 процент хүртэр үгэхэ.

Хэрбээ звено муугаар хүдэлһэн ушарһаа өөрынгөө үйлэдбэриин даабарие дүүргээгүй һаань, звеногой бүхы члендүүдэй олоһон ажалта үдэрһөөнь, хүн бүриһөө 10 % хүртэр хаһалтые артелиин правлени хэжэ шадаха.

Колхозно ярмарка

1940 оной мартын 21-дэ. Ульдиргын сомоной (Яруунa), Молотовай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэ колхозно ярмарка үнгэргэгдэбэ. Дурсагдагша ярмарка нэгэ үдэрэй туршада үргэлжэлбэ.

Ярмарка дээрэ хүдөөгэжахын продукт элбэг байгаа. Нэгэ үдэрэй туршо соо 10 центнер мяхан, 200 пуд талхан, 108 пуд картофель ба 5000 түхэригэй элдэб продуктнууд худалдагдаа. Продуктнуудай үнэнь хүнгэн байба. Мяханай килограммынь 5-6 түхэригтэ, пуд талхан 15 түхэригтэ ба үндэгэнэй арбаниинь 3 түхэригтэ байгаа.

Эгэтын адагай сельпо болбол тус ярмарка дээрэ 20 мянган түхэригэй эд товарнуудые худалдаба. Тодорхойлон хэлэбэл, 15 мянган түхэригэй бүд ба 5 мянган түхэригэй оёһон хубсаһа худалдаа.

Ц. Ж. ДАШИПЫЛОН

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татарска республикэһээ Селенгын аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо нүүжэ ерэгшэд хабарай таряалгын машина зэбсэгүүдые үзэжэ байна.

(Михайловай фото).

МАЙН УРДА ТЭЭХИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ СОРЕВНОВАНИ

БЭЛЭДХЭЛШЭДЭЙ АМЖАЛТАНУУД

Кабанскын райсоюзай Заготконтора болбол хүдөөгэжахын продуктнуудые бэлэдхэлгээр энэ оной түрүүшын кварталай плануудые амжалтануудтайгаар дүүргэжэ байна. Мартын 20-ной мэдээгээр, тус контора хадаа томо малнуудай арһа бэлэдхэлгые 100 процент, гахайн арһа—289, ангай арһа—256 проц. дүүргэбэ. Мүн тэрэшэлэн, колхозуудһаа ба колхозншгуудһаа оруулагдаха бусад элдэб бэлэдхэлнүүд 80 процент дүүргэгдөө.

Тус аймагай бүхы сельпонуудай бэлэдхэлшэд болбол майн урда тээхи социалистическэ соревнованида оролсожо, тусхайта ажалдаа эрхим плантануудые түйлэхэ тухай конкретнэ уялгануудые абаһан байнад. Абаһан уялгануудаа эрхимээр дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Кударинска сельпогой бэлэдхэлшэ нүх. Меркушев хадаа арһа бэлэдхэлэй планине 145 ба һү тушаалгые 104 процент дүүргөө. Красноярска сельпогой хүдэлмэрилшэ нүх. Г. К. Паковскэй, Шергинскэ сельпоһоо нүхэр Баташев ба бусад болбол хүдөөгэжахын продуктнуудые бэлэдхэлгын плануудые амжалтануудтайгаар дүүргэжэ байнад.

Заготконторой директор орденто нүх. Разгильдеевай эрхим хүдэлмэрине тусгаар тэмдэглэхэ хэрэгтэй болоно. Тэрэ хадаа хүдөөгэжахын продуктнуудай бэлэдхэлые саг соонь дүүргэхын тула хүдэлмэрөө большевистскаар табижа шадаһан байна.

Цыренов.

ХАЛУУНААР ДЭМЖЭБЭ

Авторемлесзаводойхид болбол Восточно-Сибирскэ түмэр замай Улан-Удын депогой түрүүшүүлстахановцуудай уряалые халуунаар угтаба.

Дурсагдагша завод болбол планайгаа ёһоор, майн нэгэн болотор 8 автомашинануудые ремонтолхо байһан аад 9 машина ба 11 моторнуудые ремонтолхын орондо 14-е ба планһаа үлүүлэн 3 тракторнуудые ремонтолхо гэһэн уялга абаа. Заводойгоо апрель һарын программые 110 процент дүүргэхэ байна.

Заводой стахановцууд ба ударнигууд хадаа абаһан уялгануудаа бэелүүлжэ эхилээ. Жэшээлхэдэ, токарь-стахановец нүхэр Федоров болбол үдэр үдэрэйгөө даабарине 150 процент дүүргэнэ. Нүхэр Вахрушева апрель һарынгаа даабарине 150 процентһээ доошо бэшэ дүүргэхэ гэһэн уялгатай байгаа. Мүнөө, нүхэр Вахрушева болбол үдэрэйгөө даабарине 140-160 процент хүртэр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн стахановцууд Бондарев, Парщиков гэгшэд баһал һайнууд показательнуудые түйлэдэг байна.

СОРЕВНОВАНИИЕ ҮҮСХЭГШЭД

Улан-Удын № 1 кирпичнэ заводой хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ соревнованиин үүсхэгшэд, эхэ ороной патриодууд—стахановцууд ба ударнигууд олон бии. Тэдэнэр, майн урда тээхи социалистическэ соревнованида оролсоод, ажалай үндэр показателние түйлэнэд.

Стахановец нүхэр Бадмацыренов болбол кирпичнэ заводто хүдэлмэрилһээр 3 жэл болоо. Хүдэлмэрилһэн сагһаа хойшо стахановецын нэрэ зэргые алдаагүй. Завод соогоо стахановска хүдэлөөнэй инициатор юм. Нүхэр Бадмацыренов, кирпич отологшоор хүдэлмэрилнэ. 8 часай туршо соо 24 мянган кирпич отолхын орондо 30 31 мянгые отолдог байна. Нүхэр Бадмацыренов болбол хүдэлмэриин сагые тон нарияр хэрэглэдэг, үглөөгүүр эртэ ерэжэ, тусхайта станогоо заабол шалгадаг ба заһадаг.

Газар малтагшадай бригаданууднаа нүхэр Сучковай бригада һайнаар хүдэлмэрилнэ. Үнгэрэгшэ хоёр һарынгаа программые 130 процент дүүргэһэн байна. Бригададань 9 хүн хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр бүгэдөөрөө стахановцууд ба ударнигууд. Бригадир нүхэр Сучков болбол үдэртөө 6 куб. метр газар малтахын орондо 8—10 куб. метр малтана.

Ц. Ц.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙХИДЭЙ УЯЛГА

Аймагай бүхы колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй совещани болобо. Эндэ, МТС-ын директорнууд, сомоной соведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр хабаадалсаба.

Тус совещани дээрээ, Улан-Удын депогойхидой хандалга зүбшөөн хэлсэжэ, майн урда тээхи социалистическэ соревнованида оролсоод, доро заагдаһан уялгануудые абаба: 1940 оной хабарай таряалгые хүдэлмэриин 10-12 үдэрэй туршо соо, агротехническэ үндэр хэмжээдэ үнгэргэхэ. Энэ жэлдэ дунда жэшээгээр гектар бүриин 13 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха, мүн ефремовскэ звенонуудай участогһаа гектарай 30 центнер ургаса абаха.

Тараан ажалаар гол болгон иимэнүүд уялгануудые абаад, социалистическэ соревнованида Бичурай аймагай колхозуудые уриба.

ДАРЫ ҺАЙЖАРУУЛХА ШУХАЛА

Хори. Чесаныи сомоной зарим колхозуудта культурно-гэгээралэй хүдэлмэринүүд хангалтагүйгөөр табигданхай. „Улаан-Таряашан", «Коминтерн» ба Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай дэргэдэхи улаан булангууд ба клубууд хододоо хаалтатай байдаг ба тэндэ колхозншгуудай сүлөөтэй сагаа культурнаар амаржа үнгэргэхэ услови байгуулагдаагүй байна. Энээндэ тус колхозуудай правлениинхид мүнөө хүртэр бодото анхаралаа табяагүй байһаар.

Гадна, сомон дотороо бэшэг мэдэхэгүй 70 гаран колхозншгууд бии юм. Эдэнэй дунда ликбезэй хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Сомоной Соведэй зүгһөө эдэ дутуу дундануудые дары һайжаруулхын түлөө оперативна хүтэлбэри дары эригдэнэ.

А.

Хилын саанаһ телеграммануу

РЕЙНО ГЭГШЫН ВО КАБИНЕТ ТУХАЙ Г АГЕНТСТВО МЭДЭЭ

Париж, мартын 26. Гавас агентство иигэжэ м „Рейнээр байгуулагдаһан кабинет хадаа шэнэ прав военнэ организаци болоно шье, военнэ кабинедые „ комитедтэй" холижо огто хагүй байна. Хоер жэл байһан военнэ комитет сэрэг дайнай үедэ нац эмхидхэлгые толгойлхо байгаа. Дайнние ниитэ рилгэ болбол правител мэдээтэй байна. „Военна дэй" үүргэ хадаа правител ниитэ шиидхэбэринүүдые гэдэ туһалагшэ, военн тинүүдые ойлгуулгын х болоно. Республикын прем хүтэлбэрилгэ доро байгаа болбол обороондо хари ведомствын министрнүү премьерһээ, томонууд военн талаэрилэгшэдһээ бүридэ

Рейнээр байгуулагдаһан кабинет хадаа правитель организаци болоно, оборон дэлмэридэ сэхэ хабаадал домствын министрнүүд т составтань орохо байна. болбол премьерээр толгой ба военнэ политикые хүга хөөр харалагдан тусгаар логдоһон, министрнүүдэй со болохо байна".

Франциин радик социалистичес партиин дунда арсалдаан

Берлин, мартын 26. (Трансоцеан агентствын мэд нэй ёһоор, хэрбээ военнэ гаанүүдээр Рейнын каб орохо тухаэа байһан гү партиин членүүдые эти Даладьейн шадаагүй һаань, кал-социалистическэ парт рой арсалдаан шангадаха гэжэ французскэ полит кругуудта хүлеэнэ. Депута палатын түрүүлэгшэ Эрр бол Рейнын правитель өөрынгөө хандалгые хү хые хараалнагүйб, уш Рейнын түлөө оройдоо 33 кал-социалистнууд голос тиихэдэ 10 хүнүүд эсэргү совалһан байна гэжэ 23-да Даладьетай хөөр үедөө мэдүүлбэ гэжэ Жене дипломатическа кругуудта но. Энээн дээрэһээ, хэрб ладье болбол ойрын сагта дэжэ байгаа правитель кризисэй болоходо отсо гараагүй һаань, радика листическэ партиин һаз зайлашагүй болохо байна Парижын политическэ кру батална.

Японидохи аме канска посол позици тухай япо ко газета бэшэ

Токио, мартын 26. „Ници-ници" газетын тоиско корреспондентын һэнэй ёһоор, Японидо американска посол Гр США-да һанар ерэхэ ба дахлад бусахагүй гэжэ тондохи шэнжэлэн хар олонхинь тухайлна. От гарахые хараалһанайнь г тагаан юуб гэхэдэ, правительство болбол 191 японо-американска худ договорые, энэ асуудал Гритэй хөөрэлдээгүйгөөр сировалһан ябадал бол тухайлагдана. США „Японитой ханибарисагүй саае дэмжэхэ ёһотой" гэ тоолоно.

США-гай антияпонско нине харуулан, үнгэрһэн октябрьда Токиодо өөрынгөө үгые Гр Вашингтоной приказа хэһэн байгаа гэжэ корр сашань хэлэнэ.

Харюусалгата р
Р. БИК